

BAG TREMMER. Ellebæk er formelt set ikke et fængsel, men fungerer sådan. De afviste asylansøgere har ikke gjort noget kriminelt, men myndighederne frygter, at de går under jorden.

“ De tror, at de ved at tilbyde os det

Ellebæk »egner sig slet ikke til mennesker«, mener Europarådets Torturkomité, som i januar kom med en uhørt kritisk rapport om fængslet for afviste asylansøgere. Flere politikere mente, at komiteen overdrev. Politiken har besøgt Ellebæk, som kaldes en institution, men er et fængsel.

MIRIAM DALSGAARD,
FOTO

OLAV HERGEL,
TEKST

Langfingeren på den 24-årige nigerianske kvinde Newton er brækket. En svensk sexkunde havde betalt, men var utilfreds med det, han fik for pengene, og ville have dem tilbage. Da hun ville undslippe, smækkede han døren, så fingeren kom i klemme og blev knust. Den vil aldrig kunne rettes ud, og det vil Newton heller ikke.

Hun kommer fra fattige kår i en lille

landsby. Hendes skolegang var sporadisk, og da hun fyldte 16 år, blev hun enlig mor. Datteren efterlod hun hos sin egen mor, da en omkring 40 år gammel kvinde, som Newton kalder My Boss, havde lovet hende arbejde i Danmark.

Newton lånte 10.000 dollars af My Boss til rejsen, og 18 år gammel landede hun i København, hvor det viste sig, at den butik, hun skulle arbejde i, ikke

RENOVERING. Mens kvindernes afdeling blev istandsat for syv år siden og er pæn – også fordi kvinderne i modsætning til mændene er gode til at gøre deres afdeling rent – er forholdene på mændenes afdeling miserable. Blandt andet på grund af kritikken fra Europarådets Torturkomité har regeringen bevilget penge til at forbedre faciliteterne.

INDESPÆRRET. 31-årige Safeer Hamid er Yazidi fra Irak og med egne ord ved at blive sindssyg. »Virkelig. Sindssyg«.

her lorteliv kan motivere os til at rejse

fundtes. I stedet beordrede My Boss hende til at tage frækt tøj på og sælge sig selv til mænd på Vesterbro, og der har hun i de sidste seks år fået bank, fået knust sin finger og er blevet fornædret.

»Men jeg kan ikke mere. Det liv er ikke godt for mig«.

Hun er måske 150 centimeter høj, vejer ikke engang 50 kilo. Hun befinder sig i Ellebæk, fordi hun nægter at rejse til Ni-

geria. My Boss har en bande i Nigeria bestående af unge mænd, og de vil komme og slå hende ihjel, hvis hun rejser hjem.

»My Boss vil have 15.000 dollars mere«.

Derfor sidder den lille bitte forknytte og forgrædte kvinde, som på alle måder fremstår som en undskyldning for sig selv, i Ellebæk med tårerne løbende ned ad kinderne. Da det i Ellebæk er forbudt at have en mobiltelefon, kan hun ikke få

skypeforbindelse med sin datter, som nu er otte år, og som hun ikke har set i seks. Newton kommer heller ikke meget ud. Kvinderne sidder låst inde i en særskilt afdeling. De kommer fra andre lande end mændene, fortæller Michael Kaj Jensen, der er enhedschef for fængselsbetjentene i Ellebæk.

»En del er handlede. De fleste stammer fra Afrika eller Asien, og de fleste af

mændene kommer fra Mellemøsten. Det giver jo et billede af, at nogen har hjulpet dem herop, så de kan arbejde som prostituerede eller under jorden«.

Mændenes afdeling

Det eneste opmuntrende, der kan siges om Newtons liv, er, at kvindeafdelingen i Ellebæk er nydelig. Der er mad i køleskabet og rent på gulvet, og her er ikke ►

overfyldt. Der er også et fællesrum med et bordtennisbord og bløde sofaer, så på den måde lever Ellebæk op til den standard, man kan forvente af det, som myndighederne kalder en institution, men som reelt er et fængsel for mennesker, der ikke er kriminelle, men nægter at rejse ud af landet.

Anderledes hos mændene. Her er slidt og beskidt og usselt. Væggene skaller, og der er uskøn graffiti overalt. Her stinker af pis og sved og omklædningsrum og sure håndklæder og af for mange uvaskede mænd på for lidt plads. De hænger op ad væggene, og lige i tilfældet Ellebæk er sammenligningen med dyr i bur retvisende. Løverne, elefanterne, aberne, ulvene, kamelerne, hjortene, gazellerne, zebraerne, kænguruerne og en række af de andre dyr i Zoologisk Have på Frederiksberg har betydelig mere plads og bevægelsesfrihed end de frihedsberøvede i Ellebæk.

Modsat almindelige kriminelle i danske fængsler har de ikke fællesrum og ikke noget køkken, kun de nedslidte gangarealer. De er nødt til at spise i værelserne, hvor der står uvaskede tallerkener og lugter af gammel mad.

»Når mændene ikke har noget fællesrum, er det, fordi der ikke er plads. Overbelægningen har været så stor, at det er umuligt. Derfor er de også nødt til at sidde inde på deres værelser og spise«, siger Michael Kaj Jensen.

Her er plads til 136 frihedsberøvede, og da Europarådets Torturkomité 7. januar kom med en rapport om stedet, blev det betegnet som »det værste sted, Europarådets Torturkomité (CPT) havde set i hele EU«.

Ellebæk »egner sig slet ikke til mennesker«, sagde delegationens leder, Hans Wolf.

20. januar besøgte Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg Ellebæk.

»Det er et sted, der bliver drevet på fængselslignende vilkår, og det bør det også være, for det skal motivere folk, der ikke samarbejder med myndighederne, til at rejse hjem«, sagde formanden for udvalget, Christian Rabjerg Madsen (S), til DR, som også talte med udvalgets næstformand, Pia Kjærsgaard (DF), der mente, at selv om det ikke var luksusforhold, var rapportens kritik af de ansatte dybt uretfærdig.

»Der er simpelthen så møgbeskidt, og nogle besørger på gulvet. Men det er jo de indsatte, der gør det. Hvis de vil have tålelige forhold, så kan de bare lade være med det«. Senere uddybede hun i Jydske-Vestkysten: »Min vurdering er ganske klar: Forholdene er ganske udmærkede, maden er fin, og personalet er yderst kompetent. Der er ikke tale om luksus. Men det skal der heller ikke være! De mennesker, der opholder sig på udrejsecentre, skal slet ikke være i Danmark. De skal hjem! Og så skal de selvfølgelig ikke installeres på et luksushotel. Derfor er den kritik, der har været af forholdene, også fuldstændig forfejlet. Ja, det er faktisk latterligt, når en delegation fra Europarådets 'Torturkomité' voldsomt kritiserer forholdene på Ellebæk og kal-

der dem for uegnede til mennesker. Vel er de da ej«.

Enhedschef Michael Kaj Jensen finder også, at dele af Torturkomiteens rapport er uberettiget. Ikke mindst den, der handler om personalet.

»De har nogle konkrete kritikpunkter, som jeg ikke kan genkende, og som jeg synes var meget voldsomme. Personalet forsøger faktisk at gøre det så godt som muligt for de frihedsberøvede«.

Var noget af kritikken berettiget?

»Kritikken af de fysiske forhold var berettiget. Der kan vi ikke gøre andet end at bøje nakken. Vi har i flere år gerne villet istandsætte mændenes afdelinger, men det har vi ikke kunnet på grund af den høje belægningsprocent. Nu ser vi på at gøre det etapevis«.

Yazidien, der solgte alkohol

Safeer Hamid er 31 år og yazidi. Yazidierne er hverken kristne eller muslimer og blev i 2014 af Islamisk Stat udsat for folkemord. Det anslås, at omkring 10.000 yazidier blev dræbt og bortført. Safeer Hamid solgte alkohol på et marked i Irak, da en eksplosion rettet mod ham og hans bror dræbte broren. Siden flygtede han og har i tre år boet i et asylcenter i Ranum. Han viser stolt sin røde T-shirt fra Ranum frem, hvor der står 'Beboervagt'.

»Jeg arbejdede hver dag og kunne godt lide at være der«.

Han har fået afslag på asyl og forstår det ikke. Han siger det igen og igen.

»Der blev begået folkemord mod os, og Islamisk Stat lever stadig«. Hvis han bliver sendt hjem, vil han blive slået ihjel, siger han.

»Her i Ellebæk taler de til os som kriminelle. Ikke, som om vi er flygtninge. Jeg er ved at blive sindssyg, Virkelig. Sindssyg. Jeg er også bange. Se det her skæg. Det er grimt. Jeg har det kun, fordi de andre er muslimer, og jeg vil ikke tirre dem. Jeg ønsker et liv som alle andre. Et liv med arbejde og en kone og børn, men jeg sidder her, og jeg er bange for mig selv. Virkelig bange. De har klædt mig nøgen

og anbragt mig i en isolationscelle. Der kom nogle betjente fra et andet fængsel og undersøgte os. Vi skulle smide alt tøjet, men jeg ville ikke være nøgen og råbte ad dem, og så smed de mig i isolation. Jeg er et menneske, men de har behandlet mig som kriminel. Vi skal spise i rummet, og der er ingen udluftning«, siger Safeer Hamid.

Michael Kaj Jensen bekræfter, at de indsatte med mellemrum bliver undersøgt og bedt om at tage alt deres tøj af.

»Det er, fordi vi er omfattet af nogle af de samme sikkerhedsforanstaltninger som lukkede institutioner«.

I de lukkede fængsler leder man efter narkotika og våben. Finder man det her?

»Nej. Det er meget sjældent. Som oftest finder man cigaretter og genstande, de kan lave ild med, så de kan tænde deres cigaretter«.

På nær 2 x 30 minutter om dagen, hvor de kan komme på gårdtur, tilbringer mændene dagene på fængselsgangene.

KNÆKKET.

Newton har fået ødelagt sin langefinger. En svensk sexkunde var ikke tilfreds med det, han havde fået for sine penge og ville have dem tilbage. Da hun ville flygte, smækkede han døren, så fingeren kom i klemme og blev knust.

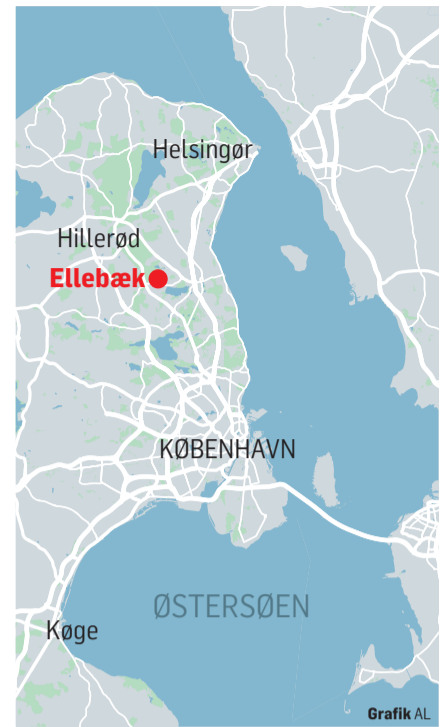
Når man taler med dem, siger de, at de bliver sindssyge af at være her, og de kan ikke forstå, at de er i fængsel, da de ikke har gjort noget kriminelt. Nogle har boet her i lang tid. TV 2 kunne for nylig fortælle, at en beboer havde været her i halvandet år, men i gennemsnit opholder de indsatte sig her i cirka en måned.

Vi har jo ikke gjort noget kriminelt

Abdel Malik er 30 år og fra Irak. I 2015 var han på vej til Norge, men mødte nogen i København, der sagde, at han skulle tage til Sandholm-lejren. Her fik han taget

fingeraftryk, og så var han på grund af Dublin-reglerne tvunget til at blive i Danmark, hvor han har fået afslag på asyl. Hans bror er i Tyskland og har fået asyl. Malik har også været i Tyskland, men de sendte ham tilbage til Danmark.

»De tror, at de ved at tilbyde os det her jorteliv kan motivere os til at rejse, men jeg vil jo hellere leve her end dø i Irak. Mest af alt keder jeg mig. Personalet er sådan set godt nok, men vi har intet at lave. Vi kan ikke rigtig se tv, vi har ikke mobil, og vi har brug for at komme mere udenfor. To gange om dagen i en halv ti-

FAKTA

Europarådets kritik

7. januar kom Europarådets komité til forebyggelse af tortur (CPT) med en hård kritik af Udlændingecenter Ellebæk. Institutionen blev betegnet som en af de værste i Europa af komitémedlem Hans Wolff, der stod i spidsen for delegationen bag rapporten.

»Rusland, Tyrkiet og Ukraine er blevet nævnt som værre steder. Men selv i de lande finder vi bedre forhold end i Danmark«, sagde Hans Wolff til Ritzau.

Wolff pegede på manglende toiletter, utilstrækkelige sundhedstilbud, bæltefikseringer og stærkt begrænset adgang til fri luft. Der var også kritik af personalet for at opføre sig nedladende og racistisk. Den del, der handlede om personalet, er siden blevet kritiseret fra flere sider, da personalet ikke blev hørt, før rapporten udkom.

»Vi blev sammenlignet med fængselspersonalet i tyske koncentrationslejre, og vi blev beskyldt for racisme og vold,« sagde formand for Fængselsforbundet, Bo Yde Sørensen 13. januar til Berlingske.

me er ikke nok, og det er heller ikke i orden. Vi har jo ikke gjort noget kriminelt.

»Vi har jo ikke gjort noget kriminelt. De siger det hele tiden, og det er en af forskellene på de frihedsberøvede i Ellebæk og de indsatte i et fængsel. Også for de ansatte er der forskel på et fængsel og Ellebæk.

»Jeg synes faktisk, at vi har et godt arbejdsklima. Men i et almindeligt fængsel kan du have en dialog med de dømte, og det overordnede mål er, at de skal hjælpes videre til en tilværelse uden kri-

minalitet. Den opgave har vi ikke her. Vi skal kun opbevare. Der er ikke noget formål, og det er svært at arbejde et sted, hvor man ikke kan gøre noget for dem,« siger Michael Kaj Jensen. En anden forskel er sproget.

»Der er rigtig mange mennesker, man ikke kan kommunikere direkte med, fordi de ikke taler engelsk. Det gør det vanskeligt.

Forbedringer

Da Torturkomiteen kom med sin rapport, opfordrede den den danske rege-

ring til at gøre noget ved forholdene inden for de næste tre måneder. Torturkomiteens kritik er kun vejledende, og derfor ikke en kritik, som de danske myndigheder er tvunget til at følge, men ifølge komiteen kan Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol tage sagen op, hvis ikke det sker.

Ved den lejlighed sagde justitsminister Nick Hækkerup (S) til TV 2, at myndighederne nu havde tre måneder til at svare på kritikken, men han lagde ikke op til ændringer nu og her.

»Helt grundlæggende kan jeg godt

SNYDT. Newton er fra Nigeria og 24 år. Vi møder hende to gange, og hver gang bærer hun af angst. Hun kom til Danmark for seks år siden med løfte om et job. Det viste sig, at hun skulle trække i klubber og på gaden. Hun skylder penge og tør ikke tage hjem.

forstå, at Ellebæk ikke er et rart sted at opholde sig, men det skal det heller ikke være. Det er folk, som skal ud af landet, og det her skulle gerne være med til at motivere dem til at rejse ud af Danmark,« sagde han, og regeringen vil grundlæggende stadig ikke ændre noget ved Ellebæk.

»For nuværende har den danske regering ingen planer om ikke fortsat at bruge Ellebæk Udrejsecenter til tilbageholdelse af udenlandske borger i kraft af udlændingeloven,« skriver regeringen i et svarskrift til Torturkomiteen. ►

OPHOLD. Ellebæk er nedrasket og nedslidt. Mændene har ikke noget fællesrum. Derfor er de nødt til at opholde sig på gangene.

Man vedgår dog indirekte, at forholdene har været for ringe.

»Ikke desto mindre anerkender den danske regering, at personer, som tilbageholdes efter udlændingeloven, skal tilbydes fornuftige forhold, som er i overensstemmelse med deres lovmæssige situation. (...) I den forbindelse har ledelsen aftalt, at der på kort sigt skal laves en renoverings- og istandsættelsesplan for cellerne med henblik på at forbedre den nuværende vedligeholdelsestilstand«.

Også på længere sigt skal der ske noget.

»Man blev også enige om at lægge en plan for at sikre regelmæssigt vedligehold i fremtiden, særligt i forhold til toiletter, maling af værelser, gangarealer osv.«.

Bange for My Boss

Vi møder Newton to gange. Begge gange ryster hun af angst. Hun er altid så bange, siger hun. Det var hun også engang, da hun var indlagt på hospitalet. Så flygtede hun. For hun vidste ikke, hvad der ville ske, hvis personalet ringede til politiet. I de seks år, hun har været i Danmark, har hun boet i Asylcenter Kongelunden, der, indtil det blev lukket, var et kvindecenter. Hun har også boet rundt om på værelser. Mest i Tingbjerg.

»For at gemme mig«, siger hun.

Det er svært at få hende til at fortælle, hvordan hun har fået sit liv til at hænge sammen økonomisk, når hun skulle have til sig selv og også betale penge til My Boss.

For kunderne har sjældent betalt mere end 500 kroner for at dyrke sex med hende. Hun væver lidt, når hun skal sva-

FAKTA

Ellebæk

Udlændingecenter Ellebæk ligger i Nordsjælland mellem Allerød og Birkerød. Det er etableret i bygninger, som tidligere har været en del af Sandholm Kaserne, og er nabo til Center Sandholm.

Udlændingecentret har 136 pladser og modtager udlændinge, der er frihedsberøvede efter udlændingelovens regler. De indsatte er som udgangspunkt ikke frihedsberøvede på grund af kriminalitet, men fordi de ikke vil rejse hjem, selv om de har fået afslag på asyl.

Centeret modtager både mandlige og kvindelige indsatte. Kvinderne er indkvarteret i en separat bygning.

re. Måske fordi der er en anden forklaring. Måske fordi der har været så mange mænd, at det er for pinefuldt at tale om. Fordi fortrængning er den eneste mulighed.

Nu har politiet fået fat i hende, og derfor sidder hun i Ellebæk. Det har hun foreløbig gjort i fire måneder. I alle fire måneder har hun været bange. Bange for, at politiet skal sende hende tilbage til Nigeria.

Bange for My Boss.
miriam.dalsgaard@pol.dk
olav.hergel@pol.dk

HYGIEJNE. Toiletforholdene i Ellebæk er ikke for de sarte. 'Manglende toiletter' var også en del af kritikken fra Torturkomiteens rapport.

UDENFOR. Fra opholdet i Ellebæk, kan de kun kigge ud i haven, kan de kun kigge ud i haven.

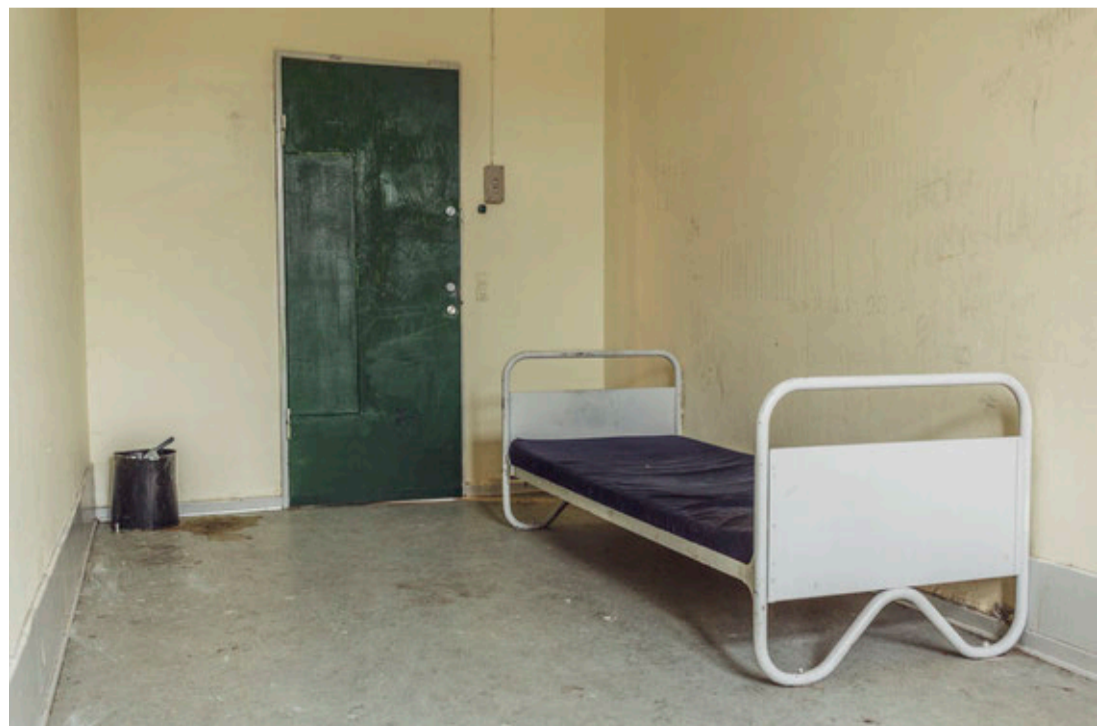
ILD. De frihedsberøvede har gårdtur. Som de har gårdtur. Som de har gårdtur.

ellerne er der udsigt til fodboldbanerne, men det er kun sjældent, at de frihedsberøvede kan komme ud og spille. De bor under samme forhold som i et lukket fængsel, og selv om fængslet er omgivet af græs, kan de ikke komme ud og røre sig på plænen, hvis der er tilstrækkeligt med personale til at holde øje med dem.

øvede må ikke have lightere. Derfor tænder de deres cigaretter på den her måde, når de bliver undersøgt. En af de indsatte er Hamid, der er 30 år og fra Irak. Han kom i 2015.

ISOLATION. Hamid siger, at han blev bedt om at tage tøjet af og anbragt i isolation. Enhedschef Michael Jensen bekræfter, at de indsatte med mellemrum bliver undersøgt og bedt om at tage alt deres tøj af.